

پرونده ویژه پرسون: برجام از کجا آمد و به کدام سمت می‌رود؟! #۴۷; بخش ششم

خروج آمریکا از برجام، تحریم مجدد و ایجاد مشکلات اقتصادی برای ایران

خروج آمریکا از برجام، ایران را دچار چالش‌های اقتصادی در داخل کرد و سبب ناکارآمدی این توافق شد.

به گزارش سایت خبری پرسون، همانطور که در بخش قبلی بیان شد، ترامپ رئیس جمهور سابق آمریکا اولویت سیاست خارجی خود را اصلاح توافق با ایران اعلام کرده بود و قصد تغییر و گنجاندن موارد جدیدی به برجام را داشت، اما این موضوع در چارچوب سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران نبود و پذیرفته نشد، به همین دلیل آمریکا در اردیبهشت ۹۷ به صورت یکجانبه از برجام خارج شد و این توافق را در شرایط جدیدی قرار داد.

کشورهای ۵+۱ در برابر این اقدام بر حفظ برجام بدون آمریکا تأکید کردند و به دنبال راهی جدید برای روابط تجاری و مالی خود با ایران بودند که در همین رابطه آلمان، انگلیس و فرانسه از ابزار اینستکس برای تسهیل تجارت غیردلاری با جمهوری اسلامی استفاده کردند که در نهایت کارآمد نبود.

در داخل ایران نیز با خروج آمریکا از برجام فضای دوقطبی موجود بیش از قبل متشنج شد و مخالفان فرصت بیشتری برای ابراز پیدا کردند. در آن طرف دولت بعد از مدتی مدارا سیاست خروج گام به گام از برجام را در پیش گرفت.

اعمال مجدد تحریم‌ها

با خروج آمریکا از برجام، ترامپ یک بازه زمانی برای خروج شرکت‌ها و تجار این کشور از ایران تعیین کرد و تمام تحریم‌های موشکی و هسته ای ایران مجدداً در دستورکار قرار گرفت. اسرائیل و عربستان که روابط صمیمانه‌ای با ترامپ داشتند، از این اتفاق استقبال و حمایت کردند و در مقابل سایر کشورهای امضاکننده برجام یعنی، روسیه، چین، فرانسه، انگلیس، اتحادیه اروپا، آلمان و ایران از این اقدام متأسف شدند.

ترامپ سیاست حداکثری خود مبنی بر فشار به ایران برای کشاندن ایران به میز مذاکره را دنبال کرد و تحریم‌های خود را اعمال کرد. تحریم سپاه پاسداران و تروریستی خواندن آن، تحریم وزارت خارجه ایران، ممانعت از فروش نفت و اعمال مجدد تحریم‌هایی که از گذشته وجود داشت به همین منظور دنبال شد و بر اقتصاد ایران تأثیر خود را گذاشت. شرکت‌های غربی که بعد از گشایش‌های برجام به ایران آمده بودند، تحت تأثیر و از ترس ترامپ، ایران را ترک کردند تا ثمره برجام هر چه زودتر تمام شود. شرایط به گونه‌ای شده بود که از این پس با هر اظهارنظر رئیس جمهور وقت آمریکا، قیمت دلار در ایران افزایش می‌یافت، رشد بی‌سابقه نرخ ارز به بی‌ارزش شدن ریال و فقیرتر شدن مردم ایران منجر شد.

به صفر رساندن فروش نفت ایران به منظور فشار بیشتر به ایران در زمان ریاست جمهوری ترامپ نیز دنبال شد. شرکت ملی نفت کش ایران تحریم شد و صرفاً معافیت‌های خرید نفت ایران به چند کشور محدود از سوی آمریکا تعلق گرفت. از طرف دیگر همزمان با تحریم‌ها، ارتباطات بانکی از سوئیفت نیز قطع شد تا مبادلات مالی میان ایران و خریداران نفت آن شکل نگیرد. طبیعی است که در چنین وضعیتی دور زدن تحریم‌ها برای فروش نفت با وجود تمام معایبی که دارد از سر گرفته شد.

کاهش درآمدهای نفتی و افزایش نرخ برابری ارز در اقتصاد دولتی مانند ایران خیلی زود تأثیر خود را گذاشت و تورم ایران را به ۵۰ درصد رساند و مستقیم وضعیت معیشتی مردم را هدف قرار داد.

با شکست ترامپ در انتخابات و پیروزی بایدن به عنوان کسی که طرفدار بازگشت به برجام بود، امیدها برای بهبود اوضاع زنده شد. اما این گونه نبود که بایدن به محض آغاز ریاست جمهوری‌اش پرونده ایران را در دستور کار خود قرار دهد. تعلل آمریکا در این زمینه و عدم وجود اختیارات کافی برای روحانی، رئیس جمهور وقت ایران سبب شد تا سرنوشت مذاکرات به تصمیم و رویکرد جدید دولت ایران گره بخورد که در گزارش بعدی به آن می‌پردازیم.